

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Romana Fremra a soudců Mgr. Jany Kajzrové a Mgr. Jana Podaného ve věci

žalobkyně: Česká republika – Státní pozemkový úřad, IČO [redacted]
sídlem [redacted]
zastoupená advokátem JUDr. [redacted]
sídlem [redacted]

proti
žalovanému: Ing. [redacted], narozený dne [redacted]
bytem [redacted]
zastoupený advokátem JUDr. [redacted]
sídlem [redacted]

o určení vlastnického práva k pozemku

o odvolání žalobkyně proti rozsudku Okresního soudu v Berouně ze dne 8. 11. 2022, č. j. 18 C 264/2022-83

takto:

- I. Návrh žalobkyně na přerušení řízení do rozhodnutí Nejvyššího soudu o dovolání žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze č.j. 54 Co 206/2022-130 ze dne 8. 11. 2022, se zamítá.
- II. Rozsudek soudu prvního stupně se potvrzuje.
- III. Žalobkyně je povinna zaplatit žalovanému na náhradě nákladů odvolacího řízení částku 10 467 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku, k rukám zástupce žalovaného.

Shodu s prvopisem potvrzuje Barbora Ježková

Odůvodnění:

1. Rozsudkem Okresního soudu v Berouně ze dne 8. 11. 2022, č. j. 18 C 264/2022-83 (dále také jen „rozsudek soudu prvního stupně“) bylo rozhodnuto, že se žaloba na určení, že žalobkyně je vlastníkem pozemku parc. číslo [REDACTED] v katastrálním území [REDACTED], zamítá (výrok I.). Žalobkyně je povinna uhradit žalovanému na náhradě nákladů řízení 16 819 Kč, do tří dnů od právní moci rozsudku, a to k rukám advokáta JUDr. [REDACTED] (výrok II.).
2. Soud prvního stupně při posouzení nároku žalobkyně vycházel ze skutkového stavu, podle kterého žalovaný nabyt pozemek parc. číslo [REDACTED] v katastrálním území [REDACTED] (dále také jen „předmětný pozemek“) na základě pravomocného rozsudku o nahrazení projevu vůle žalobkyně (státu) vydaného Okresním soudem v Berouně dne 21. 9. 2012, č.j. [REDACTED] C [REDACTED]-144, jež nabyt právní moci dne 3.1.2013. Na základě tohoto rozsudku byl proveden vklad vlastnického práva žalovaného k předmětnému pozemku do katastru nemovitostí. Bylo zjištěno, že k vydání předmětného pozemku žalovanému došlo v důsledku nedbalostních trestných činů zaměstnanců právního předchůdce žalobkyně, resp. v důsledku nesprávných správních rozhodnutí, neboť byt' je tak v nich nesprávně uvedeno, nebyl mimo jiné žalovaný v rozsahu nároků po [REDACTED] oprávněnou osobou dle zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku (dále jen „zákon o půdě“). Žalovaný s uplatněným nárokem jako nedůvodným nesouhlasil a vznesl též námitku promlčení. Předmětem žaloby bylo určení vlastnického práva k nemovité věci, které se podle § 100 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (dále jen „obč. zák.“) nepromlčuje a námitka žalovaného tak nemohla obstát, byt' nepochybně samotné právo na vydání bezdůvodného obohacení promlčení podléhá a promlčeno by bylo. Soud prvního stupně při posouzení vlastnického práva k předmětnému pozemku dospěl ke shodným závěrům jako Obvodní soud pro Prahu 10 v řízení vedeném pod sp. zn. [REDACTED] C [REDACTED] a Okresní soud v Benešově v řízení vedeném pod sp. zn. [REDACTED] C [REDACTED] s jejichž názorem se plně ztotožnil. Žalobu posoudil jako nedůvodnou, neboť k zápisu vlastnického práva žalovaného k předmětnému pozemku do katastru nemovitostí došlo na základě pravomocného rozhodnutí soudu, které bylo nabyvacím titulem. Jednalo se tedy o originární způsob nabytí vlastnického práva, neboť rozsudek ukládající povinnost uzavřít smlouvu má za následek, že dnem právní moci rozsudku je smlouva uzavřena. Nabyvacím titulem a podkladem pro zápis vlastnického práva do katastru nemovitostí proto nebyla smlouva, ale již samotné pravomocné rozhodnutí soudu. V řízení o určení vlastnictví však soudu nepřísluší nabyvací titul, spočívající v pravomocném rozhodnutí soudu, přezkoumávat a posuzovat jeho (ne)platnost a dovozovat, že žalovaný i přes existenci pravomocného rozhodnutí vlastnické právo nenabyt. V daném případě bylo jedinou možností, jak nabyvací titul odklidit a zpochybnit vlastnické právo žalovaného, postupovat cestou řádných či mimořádných opravných prostředků. Proto byla žaloba zamítnuta. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle § 142 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o.s.ř.“) a žalovanému, jenž byl v řízení zcela úspěšný, byl přiznán nárok na náhradu nákladů řízení ve výši 16 819 Kč.
3. Proti tomuto rozsudku podala žalobkyně včas odvolání. Namítla, že z odůvodnění rozsudku není zjevné, zda soud prvního stupně posoudil námitku promlčení vznesenou žalovaným jako důvodnou či nikoliv, když současně uvedl, že vlastnické právo se nepromlčuje, avšak právo na vydání bezdůvodného obohacení by promlčeno. Rozsudek je proto vnitřně rozporný a nepřezkoumatelný. Závěr o promlčení práva žalobkyně na vydání předmětného pozemku hodnotila jako nesprávný. V případě bezdůvodného obohacení, pokud je předmětem bezdůvodného obohacení nemovitost, nemůže dojít k promlčení, neboť vlastnické právo se nepromlčuje. Soud zjevně nepřihlédl k § 107 odst. 2 obč. zák., podle kterého se právo na vydání bezdůvodného obohacení promlčí za 10 let, pokud bylo bezdůvodné obohacení úmyslné. Žalobkyně v žalobě tvrdila a prokazovala, že žalovaný o svém bezdůvodném obohacení věděl. Rozsudek soudu, na základě kterého měl žalovaný nabyt vlastnické právo k předmětnému pozemku, nabyt právní moci dne 3. 1. 2013 a žalobce v přítomné věci podal žalobu dne 19. 8. 2021.

Shodu s prvopisem potvrzuje Barbora Ježková

Promlčecí lhůta pro úmyslné bezdůvodné obohacení tedy neuplynula. Z judikatury dovolacího soudu vyplývá, že přečerpáním restitučního nároku dochází ke vzniku bezdůvodného obohacení na straně restituenta (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 11. 2010, sp. zn. 28 Cdo 1189/2010, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 7. 2013, sp. zn. 28 Cdo 3388/2012, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 9. 2016, sp. zn. 28 Cdo 4401/2015, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 7. 5. 2018, sp. zn. 28 Cdo 5721/2017). Proto se zde prosadí ta rozhodovací praxe dovolacího soudu, dle níž řešení předběžných otázek není pro soudy v dalších řízeních závazné (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 12. 2013, sp. zn. 32 Cdo 4004/2011, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 4. 2015, sp. zn. 26 Cdo 3619/2014, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 5. 2016, sp. zn. 22 Cdo 1462/2016), a to navzdory tomu, že formálně je hodnota nároku oprávněné osoby a (někdy i) hodnota vydávaného pozemku (pozemků) technicky součástí výroku rozhodnutí, jímž je však autoritativně rozhodováno (toliko) o vlastnictví oprávněné osoby, nikoliv o výši restitučního nároku či hodnotě náhradních pozemků, jimiž má být restituční nárok takto satureován.“ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27. 8. 2018 ve věci vedené pod sp. zn. 28 Cdo 4166/2017 a usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 2. 11. 2020 ve věci vedené pod sp. zn. 28 Cdo 3078/2020. Závěr soudu prvního stupně, že by bylo neúčelné a nevhodné v tomto řízení zkoumat, jaká byla skutečná výše restitučního nároku žalobkyně ke dni rozhodnutí zdejšího soudu ve věci vedené pod sp. zn. ■ C ■/■ (resp. ke dni vkladu vlastnického práva žalovaného k Pozemku do katastru nemovitostí), a zda tedy byl nárok žalovaného ještě před rozhodnutím zdejšího soudu přečerpán či nikoliv, je zjevně nesprávný a v rozporu s uvedenou judikaturou vyšších soudů. K tomu, aby mohl soud posoudit otázku, zda se přijetím předmětného pozemku žalovaný bezdůvodně obohatil, musí provést dokazování ke zjištění výše restitučního původního restitučního nároku žalovaného a jeho čerpání. V tomto smyslu byla skutková zjištění soudu prvního stupně nedostatečná. Soud tedy neúplně zjistil skutkový stav, když neprovedl navržené důkazy potřebné k prokázání rozhodných skutečností pro zjištění, jaký byl restituční nárok žalovaného, jak na něj bylo plněno a zda byl předmětný pozemek žalobci vydán nad rámec jeho restitučního nároku. Rozsudky o nahrazení projevu vůle k uzavření smlouvy o převedení náhradních pozemků v restitučních věcech nevytvářejí překážku věci rozhodnuté, pokud se týká ocenění jak restitučního nároku, tak hodnoty přijatých náhradních pozemků, protože v této věci nezavazují a nevytvářejí překážku věci rozhodnuté (§ 159a o.s.ř.). Soud ignoroval část argumentace žalobkyně v žalobě, že důvodem, pro který žalobkyně zpochybňovala nabývací titul žalovaného, nebyla pouze skutečnost, že by správní rozhodnutí o nevydání původních pozemků, od kterých žalovaný odvozoval svůj restituční nárok, byla nezákonná, příp. byla zrušena. V žalobě mimo jiné namítala, že nabývací titul žalovaného je neplatný především z toho důvodu, že žalovaný o věcné nesprávnosti restitučních správních rozhodnutí věděl a zneužil skutkového omylu právního předchůdce žalobkyně. Jednání žalovaného je tak neplatné ať již podle § 49a obč. zák. nebo dle § 583 s přihlédnutím k § 585 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „o.z.“). Žalobkyně nesouhlasila se závěrem soudu o tom, že titulem je rozsudek o nahrazení projevu vůle. Ačkoliv soud nahradí projev vůle žalovaného a tím je uzavřena smlouva, u které soud nahradí projev vůle žalovaného (v přítomné věci Pozemkového fondu České republiky), jedná se stále o dva odlišné instituty. Jedním je rozsudek, kterým je nahrazen projev vůle, a druhým je smlouva jako taková. Rozsudek jako takový je výsledkem nalézacího řízení, kterým je nahrazen projev vůle žalovaného, který svou vůli dobrovolně neprojevil, ačkoliv k tomu byl povinen. Titulem k převodu nemovitostí je však smlouva, která je v souvislosti s rozsudkem uzavřena. Pokud žalovaný věděl o tom, že Pozemkový fond České republiky jednal ve skutkovém omylu o jeho příbuzenských poměrech, pak na tento případ pamatuje § 49a obč. zák. a takto uzavřená smlouva je neplatná. Žalobkyně navrhla, aby odvolací soud zrušil rozsudek soudu prvního stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

4. Žalovaný ve vyjádření k odvolání uvedl, že argumentace žalobkyně v odvolání je totožná s argumentací použitou v odvolání proti rozsudku Okresního soudu v Benešově ze dne 2. 8. 2022 č.j. ■ C ■/■-81 a proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 16. 2. 2022 č.j. ■ ■/■-86, se kterou se již vypořádali odvolací soudy, když oba rozsudky potvrdily a žalovaný

Shodu s prvopisem potvrzuje Barbora Ježková

se s jejich argumentací v plném rozsahu ztotožnil. Žalobkyně nerespektuje pravomocná rozhodnutí soudů a za situace, kdy je osvobozena od soudních poplatků, pokračuje ve vedení sporů, o kterých již bylo pravomocně rozhodnuto. V odvolání pak nepřichází s žádnými novými skutečnostmi. Žalovaný navrhl, aby odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a žalobkyně byla uložena povinnost zaplatit žalovanému náhradu nákladů odvolacího řízení.

5. Žalobkyně podáním ze dne 1. 2. 2023 navrhla přerušení řízení do rozhodnutí Nejvyššího soudu o dovolání žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze č.j. 54 Co 206/2022-130 ze dne 8. 11. 2022. Návrh odůvodnila tím, že citovaným rozsudkem byla řešena totožná věc ve vztahu k jinému pozemku. Proti tomuto rozsudku podala žalobkyně dovolání k Nejvyššímu soudu, který bude řešit i otázky relevantní pro projednávanou věc, zejména, zda na projednávanou věc dopadají závěry vyplývající z rozsudku dovolacího soudu ze dne 27. 8. 2018, sp. zn. 28 Cdo 4166/2017 a usnesení dovolacího soudu ze dne 2. 11. 2020, sp. zn. 28 Cdo 3078/2020, tedy zda je žalovaný povinen vrátit žalobkyni pozemky, které byly předmětem přečerpání restitučního nároku jako bezdůvodné obohacení. Podle žalobkyně byly splněny podmínky uvedené v § 109 odst. 2 písm. c) o.s.ř., pro přerušení řízení, neboť v řízení o dovolání bude řešena právní otázka, která bude mít význam i pro projednávanou věc.
6. Žalovaný s přerušením řízení nesouhlasil.
7. Podle § 109 odst. 2 písm. c) o.s.ř. pokud soud neučiní jiná vhodná opatření, může řízení přerušit, jestliže probíhá řízení, v němž je řešena otázka, která může mít význam pro rozhodnutí soudu, nebo jestliže soud dal k takovému řízení podnět.
8. K přerušení řízení podle § 109 odst. 2 písm. c) o.s.ř. přistoupí soud tehdy, jestliže probíhá jiné řízení nebo jestliže dal podnět k zahájení jiného řízení, v němž je řešena (má být řešena) otázka, která může mít význam pro jeho rozhodnutí a kterou by si jinak mohl předběžně vyřešit sám (§ 135 odst. 2 o.s.ř.). Jiné řízení může probíhat u soudu nebo u jiného orgánu. Důvod přerušení řízení tu spočívá zejména v hospodárnosti řízení.
9. V projednávané věci nebyly shledány důvody pro přerušení řízení ve smyslu § 109 odst. 2 písm. c) o.s.ř., neboť řešení právní otázky nastolené žalobkyní je oprávněn posoudit soud v tomto řízení. Přitom nebyly shledány rozpory v judikatuře dovolacího soudu rozhodné pro posouzení žalobou uplatněného nároku, které by bylo nutno řešit a k jejímu posouzení není nutno provádět další dokazování. Důvody spočívající v hospodárnosti řízení proto nejsou dány, když účastníkům nehrozí při pokračování v řízení žádná závažná újma, naopak přerušení řízení by vedlo k nedůvodnému prodloužení řízení.
10. Z uvedených důvodů byl návrh žalobkyně na přerušení řízení jako nedůvodný zamítnut.
11. Krajský soud v Praze jako soud odvolací po zjištění, že odvolání je přípustné, bylo podáno oprávněnou osobou a včas (§ 202 a contr., § 201, § 204 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „o.s.ř.“), přezkoumal rozsudek soudu prvního stupně v rozsahu, ve kterém byl napaden odvoláním a řízení, které jeho vydání předcházelo podle § 212 a § 212a odst. 1 a 5 o.s.ř. a dospěl k závěru, že odvolání žalobkyně není důvodné.
12. Na základě shodných tvrzení účastníků a předložených listin byla soudem prvního stupně učiněna správná skutková zjištění v rozsahu potřebném pro rozhodnutí ve věci. Další skutková zjištění, jejichž nedostatek byl namítán žalobkyní (rozsah přečerpání restitučního nároku žalovaného), soud prvního stupně nezjišťoval, neboť vycházel ze správného závěru, že jsou nadbytečná pro posouzení uplatněného nároku.
13. Odvolací soud proto plně vycházel ze skutkového stavu zjištěného soudem prvního stupně. V řízení bylo prokázáno, že žalovanému a dalším osobám byl správními rozhodnutími přiznán nárok na vydání náhradních pozemků jako oprávněným osobám dle zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku (dále jen „zákon o půdě“).

Shodu s prvopisem potvrzuje Barbora Ježková

Jednalo se o správní rozhodnutí vydaná Ministerstvem zemědělství – Pozemkovým úřadem Praha ze dne 4. 9. 2009 č.j. PÚ [REDAKCE] ze dne 5. 10. 2009 č.j. PÚ [REDAKCE] ze dne 24. 11. 2009 č.j. PÚ [REDAKCE] a ze dne 21. 9. 2010 č.j. PÚ [REDAKCE]. Restituční nárok měl být uspokojen náhradními pozemky, které byly na oprávněné osoby postupně převedeny na základě rozsudků soudů o nahrazení projevu vůle státu při uzavření smlouvy o bezúplatném převodu náhradních pozemků. Žalovaný se stal vlastníkem předmětného pozemku na základě pravomocného rozsudku Okresního soudu v Berouně ze 21. 9. 2012, č.j. [REDAKCE] C [REDAKCE]-144, který nabyl právní moci dne 3.1.2013. Tímto rozhodnutím byla tato povinnost uložena Pozemkovému fondu ČR. Součástí výroku rozsudku byl odkaz na znalecké posudky, jimiž byl restituční nárok ze čtyř shora uvedených správních rozhodnutí ohodnocen na 84 036 387,35 Kč, a uvedená výše restitučního nároku byla účastníky v řízení učiněna nespornou. Mezi účastníky bylo nesporné, že uvedená správní rozhodnutí, na jejichž základě došlo ke vzniku nároku na vydání náhradních pozemků oprávněným osobám, byla vydána v důsledku nedbalostního trestného činu zaměstnanců Pozemkového fondu ČR. Trestní řízení bylo vedeno u Městského soudu v Praze pod sp. zn. [REDAKCE] T [REDAKCE]. Bylo též nesporné, že žalovaný a další uvedené oprávněné osoby ([REDAKCE] a [REDAKCE]), nebyly oprávněnými osobami k majetku, který dříve vlastnil [REDAKCE] neboť se jednalo pouze o závětní dědice po JUDr. [REDAKCE] a [REDAKCE] a nikoliv o oprávněné osoby dle § 4 odst. 2 písm. e) zákona o půdě. Rozsah vadnosti jednotlivých rozhodnutí byl mezi účastníky sporným, zejména v tom, jaký vliv měla tato skutečnost na rozsah restitučních nároků oprávněných osob.

14. Podle § 3028 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen o. z.) tímto zákonem se řídí práva a povinnosti vzniklé ode dne nabytí jeho účinnosti.
15. Podle § 3028 odst. 2 o. z., není-li dále stanoveno jinak, řídí se ustanoveními tohoto zákona i právní poměry týkající se práv osobních, rodinných a věcných; jejich vznik, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se však posuzují podle dosavadních právních předpisů.
16. Podle § 3028 odst. 3 o. z. není-li dále stanoveno jinak, řídí se jiné právní poměry vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé, včetně práv a povinností z porušení smluv uzavřených přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, dosavadními právními předpisy. To nebrání ujednání stran, že se tato jejich práva a povinnosti budou řídit tímto zákonem ode dne nabytí jeho účinnosti.
17. Podle § 132 odst. 1 obč. zák. vlastnictví věci lze nabyt kupní, darovací nebo jinou smlouvou, děděním, rozhodnutím státního orgánu nebo na základě jiných skutečností stanovených zákonem.
18. Podle § 132 odst. 2 obč. zák. nabývá-li se vlastnictví rozhodnutím státního orgánu, nabývá se vlastnictví dnem v něm určeným, a není-li určen, dnem právní moci rozhodnutí.
19. Podle § 451 odst. 1 obč. zák. kdo se na úkor jiného bezdůvodně obohatí, musí obohacení vydat.
20. Podle § 451 odst. 2 obč. zák. bezdůvodným obohacením je majetkový prospěch získaný plněním bez právního důvodu, plněním z neplatného právního úkonu nebo plněním z právního důvodu, který odpadl, jakož i majetkový prospěch získaný z nepoctivých zdrojů.
21. Podle § 458 odst. 1 obč. zák. musí být vydáno vše, co bylo nabyto bezdůvodným obohacením. Není-li to dobře možné, zejména proto, že obohacení záleželo ve výkonech, musí být poskytnuta peněžitá náhrada.
22. Podle § 49a obč. zák. právní úkon je neplatný, jestliže jej jednající osoba učinila v omylu, vycházejícím ze skutečnosti, jež je pro jeho uskutečnění rozhodující, a osoba, které byl právní úkon určen, tento omyl vyvolala nebo o něm musela vědět. Právní úkon je rovněž neplatný, jestliže omyl byl touto osobou vyvolán úmyslně. Omyl v pohnutce právní úkon neplatným nečiní.

Shodu s prvopisem potvrzuje Barbora Ježková

23. Předmětem řízení byl požadavek žalobkyně na určení, že je vlastníkem předmětného pozemku. Tvrdila, že převodem předmětného pozemku žalovanému došlo k přečerpání restitučního nároku žalovaného. Tím mělo dojít k bezdůvodnému obohacení žalovaného na úkor žalobkyně. Smlouva o bezúplatném převodu předmětného pozemku, která byla právním titulem tohoto převodu, byla neplatná v důsledku omylu žalobkyně, resp. jejího právního předchůdce (Pozemkového fondu České republiky), který byl vyvolán trestným činem jeho zaměstnanců. O tom, že není oprávněnou osobou v tomto rozsahu, žalovaný věděl.
24. Pro právní posouzení věci bylo rozhodné, že k převodu předmětného pozemku z vlastnictví státu na žalovaného došlo na základě rozsudku Okresního soudu v Berouně ze 21. 9. 2012, č.j. ■■■ C ■■■/■■■-144, který nabyt právní moci dne 3.1.2013 o převodu náhradního pozemku státem oprávněné osobě podle zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o půdě“). Takové soudní rozhodnutí však není projevem vůle smluvních stran, ale představuje realizaci zákonem stanovené povinnosti státu převést na oprávněnou osobu náhradní pozemek odpovídající zákonné hodnotě jejího restitučního nároku. Rozhodnutím soudu, jímž bylo právnímu předchůdci žalobkyně (Pozemkovému fondu ČR) uloženo uzavřít s oprávněnou osobou smlouvu, došlo k uspokojení restitučního nároku oprávněné osoby ingerencí soudu. Jde o rozhodnutí státního orgánu o nabytí vlastnictví (§ 132 odst. 2 obč. zák.) a nikoliv o rozhodnutí nahrazující prohlášení vůle dle § 161 odst. 3 o.s.ř. Podle takového rozhodnutí se oprávněná osoba stává vlastníkem náhradního pozemku dnem právní moci rozhodnutí soudu a i v poměrech právní úpravy účinné do 31. 12. 2013 byl příslušný katastrální úřad povinen ve smyslu § 7 odst. 1 zákona č. 265/1992 Sb. zapsat takto nabyté vlastnické právo do katastru nemovitostí záznamem s deklaratorními účinky (srovnej usnesení Nejvyššího soudu z 28. 4. 2016, sp. zn. 21 Cdo 2669/2015, či z 6. 2. 2018, sp. zn. 28 Cdo 4161/2017, nebo rozsudek Nejvyššího soudu z 27. 8. 2018, sp. zn. 28 Cdo 4166/2017, a rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu z 11. 12. 2013, sp. zn. 31 Cdo 2060/2010, uveřejněný v Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod R 19/2014 civ.). Opačný názor byl vyjádřen pouze v nálezu Ústavního soudu z 5. 1. 2021, sp. zn. III. ÚS 3804/19, jehož závěry byly odmítnuty stanoviskem pléna Ústavního soudu z 12. 10. 2021, sp. zn. Pl. ÚS-st. 54/21 (rozhodnutí dostupná na www.nalus.usoud.cz) a i po vydání nálezu Nejvyšší soud na svých závěrech setrval (např. rozsudek Nejvyššího soudu z 27. 4. 2021, sp. zn. 28 Cdo 509/2021, uveřejněný v Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod R 13/2022 civ. nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze 7. 7. 2021, sp. zn. 28 Cdo 1520/2021).
25. Výrok pravomocného soudního rozhodnutí, kterým bylo povinné osobě uloženo, aby uzavřela s oprávněnou osobou smlouvu o bezúplatném převodu náhradního pozemku, je podle § 159a odst. 1, 3 a 4 o.s.ř. závazný pro účastníky řízení (a jejich právní nástupce) a v tomto rozsahu také pro všechny orgány (včetně katastrálních úřadů a jiných správních úřadů). Právní mocí rozhodnutí soudu je právní stav vlastnictví k nemovitosti nastolen závazným a nezměnitelným způsobem.
26. V projednávané věci bylo prokázáno, že vlastnické právo žalovaného k předmětnému pozemku bylo do katastru nemovitostí zapsáno na základě výše citovaného pravomocného rozsudku Okresního soudu v Berouně a nikoliv na základě soukromoprávní smlouvy, jak nesprávně dovozuje žalobkyně. Uvedený rozsudek nabyt právní moci a nebylo tvrzeno ani zjištěno, že by později byl zrušen či změněn. Je proto ve smyslu § 159a o.s.ř. účastníky (jejich právní nástupce) i státní orgány závazný a jeho změny se nelze domoci přezkumem jeho správnosti v řízení o žalobě na určení vlastnického práva. V řízení o takové žalobě nelze platnost takového právního důvodu (na základě kterého žalovaný nabyt vlastnické právo k předmětnému pozemku) přezkoumávat a či ho úspěšně zpochybňovat z důvodu možného vzniku bezdůvodného obohacení na straně žalovaného v neprospěch žalobkyně (srov. § 451 a násl. obč. zák.). Z uvedených důvodů nejsou významné ani námitky žalobkyně týkající se případné neplatnosti „převodní smlouvy“ pro omyl (srov. § 49a obč. zák.). V soudním rozhodnutí, kterým je nahrazován souhlas převodce pozemku, absentuje podstatný prvek soukromoprávního jednání, a to svobodný a autonomní projev vůle.

Omyl představuje vadu vůle jednající osoby pouze tam, kde je právní úkon činěn svobodně a jednající osoba by jinak svou skutečnou vůli projevila, nikoliv však v řízení, kde tato vůle chybí a je nahrazována autoritativním soudním rozhodnutím.

27. Jak bylo výše konstatováno, soud prvního stupně se v souladu se zásadou rychlosti a hospodárnosti řízení nezabýval skutečnostími nevýznamnými pro posouzení věci (výši případného přečerpaného restitučního nároku žalovaného). Ustálená judikatura Nejvyššího soudu, na kterou poukázala i žalobkyně, sice připouští vznik bezdůvodného obohacení na straně oprávněné osoby, byl-li na ni v rámci restitučního řízení převeden náhradní pozemek v hodnotě vyšší, než by odpovídalo hodnotě jejího restitučního nároku. (za právní úpravy účinné do 31. 12. 2013 v režimu ve smyslu § 458 obč. zák.). Navrácení v předešlý stav spočívající ve vydání předmětného pozemku, však brání existenci pravomocného soudního rozhodnutí, které bylo důvodem jeho nabytí, což však samo o sobě nevylučuje jiný způsob jeho vypořádání. Toho si nakonec byla v minulosti vědoma i sama žalobkyně, když se bezdůvodného obohacení vzniklého přečerpáním restitučního nároku domáhala právě formou uplatnění peněžitých nároků (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu z 3. 11. 2010, sp. zn. 28 Cdo 1189/2010). Judikatura dovolacího soudu (rozsudky sp. zn. 28 Cdo 3388/2012 ze dne 3. 7. 2013, sp. zn. 28 Cdo 5721/2017 ze dne 7. 5. 2018 a usnesení sp. zn. 28 Cdo 4401/2015 ze dne 20. 9. 2016), tak na projednávanou věc nedopadá. V řízeních vedených pod sp. zn. 28 Cdo 1189/2010 a sp. zn. 28 Cdo 3388/2012 byla předmětem žaloby úhrada částky, představující rozdíl skutečného restitučního nároku a hodnoty vydaného náhradního pozemku, za situace, kdy na oprávněné osoby byly převedeny náhradní pozemky v hodnotě vyšší. V dalších rozhodnutích byly řešeny jiné právní otázky.
28. V tomto řízení se však žalobkyně peněžitého nároku vůči žalovanému z titulu bezdůvodného obohacení nedomáhala. Domáhala se pouze určení, že je vlastníkem předmětného pozemku. Přezkumu vlastnictví k nemovité věci založeného rozhodnutím soudu v jiném řízení, však v tomto řízení o žalobě na určení vlastnického práva brání závaznost výroku pravomocného rozsudku v uvedené věci (srov. § 159a o.s.ř.). K přezkumu takového rozhodnutí slouží řádné a mimořádné opravné prostředky v původním řízení a nikoliv podání určovací žaloby.
29. Posouzení námitky promlčení nároku žalobkyně je za tohoto stavu irrelevantní. K odvolací námitce žalobkyně nutno pouze konstatovat, že odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně v tomto směru nebylo nepřezkoumatelné. Soud prvního stupně v odůvodnění rozsudku konstatoval, že vlastnické právo se podle § 100 odst. 2 obč. zák. nepromlčovalo. Jeho hodnocení promlčení „samotného práva na vydání bezdůvodného obohacení“ pokud nebyl uplatněn jiný nárok než na určení vlastnického práva, pak bylo nadbytečné.
30. Z výše uvedených důvodů je výrok I. rozsudku soudu prvního stupně, kterým byla určovací žaloba zamítnuta věcně správným, a proto ho odvolací soud podle § 219 o.s.ř. potvrdil. Stejně tak potvrdil i nákladový výrok II. rozsudku soudu prvního stupně, který odpovídá výsledku řízení a úplnému procesnímu úspěchu žalovaného (§ 142 odst. 1, § 151 odst. 1 o.s.ř.). Soud prvního stupně správně určil výši účelně vynaložených nákladů tohoto řízení a též místo a lhůtu k plnění v souladu s § 160 odst. 1 a § 149 odst. 1 o.s.ř. Pouze písařskou chybou došlo k označení advokáta JUDr. [REDAKCE] [REDAKCE] jako zástupce žalobce, nikoliv jako zástupce žalovaného. Jinak na podrobné odůvodnění tohoto výroku rozsudku soudu prvního stupně odvolací soud pro stručnost odkazuje.
31. O náhradě nákladů odvolacího řízení bylo rozhodnuto podle § 224 odst. 1, § 151 odst. 1 a § 142 odst. 1 o.s.ř. V odvolacím řízení zcela úspěšnému žalovanému náleží právo na plnou náhradu nákladů odvolacího řízení ve výši 10 467 Kč. Náklady sestávají z odměny advokáta za tři úkony právní služby, z toho dva úkony po 3 100 Kč podle § 6, § 7 bod 5., § 9 odst. 4 písm. b) a § 11 odst. 1 písm. d) a g) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, z tarifní hodnoty 50 000 Kč (za vyjádření k odvolání a účast na jednání odvolacího soudu dne 9. 2. 2023) a jeden úkon v poloviční výši za vyjádření k návrhu žalobkyně na přerušování řízení (§ 11 odst. 2 advokátního tarifu), dále z paušální náhrady hotových výdajů po 300 Kč za uvedené tři úkony podle § 13 odst. 1 a 4

Shodu s prvopisem potvrzuje Barbora Ježková

advokátního tarifu a z náhrady 21% daně z přidané hodnoty (DPH), když zástupce žalovaného je jejím evidovaným plátcem. Povinnost k zaplacení náhrady nákladů odvolacího řízení byla žalobkyní stanovena ve smyslu § 160 odst. 1 o.s.ř. do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku, k rukám zástupce žalovaného, kterým je advokát (§ 149 odst. 1 o.s.ř.).

32. V řízení před soudem prvního stupně ani v odvolacím řízení nebyly tvrzeny ani zjištěny důvody hodné zvláštního zřetele, které by odůvodňovaly nepřiznání náhrady nákladů řízení procesně úspěšnému účastníkovi (§ 150 o.s.ř.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku je dovolání přípustné, jestliže závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak. Dovolání je možno podat ve lhůtě dvou měsíců ode dne doručení tohoto rozsudku k Nejvyššímu soudu České republiky, prostřednictvím Okresního soudu v Berouně.

Nebude-li povinnost tímto rozhodnutím stanovena splněna dobrovolně a v určené lhůtě, lze se jejího plnění domoci návrhem na soudní výkon rozhodnutí či návrhem na exekuci.

Praha, 9. února 2023

Mgr. Roman FREMR, v.r.
předseda senátu